

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ "УПРАВЛІННЯ ПОЖЕЖНОЮ БЕЗПЕКОЮ"

Постановка проблеми. Прийняття Закону України "Про вищу освіту" надало вищим навчальним закладам розширеної автономії, у тому числі і щодо побудови освітньої траєкторії, зокрема у формуванні освітніх програм підготовки фахівців різних ступенів вищої освіти. Вивчаючи досвід експертів з реформування вищої освіти (В. Бахрушин, В. Захарченко, В. Луговий, Ю. Рашкевич) щодо впровадження особливостей побудови навчальних програм на основі компетентнісного підходу, було визначено позиції, які варто зберегти та долучити під час формування освітніх програм.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень Закону України "Про вищу освіту", нормативний зміст освіти формулюється в термінах результатів навчання, тобто сукупності знань, вмінь і навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

Для визначення змісту освітньої програми підготовки магістрів спеціальності "Пожежна безпека", спеціалізації "Управління пожежною безпекою" була вибудована наступна логічна схема:

Національна рамка кваліфікацій для фахівців з вищою освітою - визначає системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів та вимоги щодо здатності фахівця до вирішення певних задач у певній галузі професійної діяльності на підставі застосування здобутків відповідної науки в певних умовах;

Закон України "Про вищу освіту" – співвідносить кваліфікаційні і освітні рівні; узагальнений опис кваліфікації, яка здобувається за освітньою програмою в межах спеціальності певної галузі знань – визначає сферу і об'єкти професійної

діяльності, а також вимоги щодо здатності фахівця до вирішення певних задач професійної діяльності на підставі застосування (вироблення) здобутків відповідної науки в певних умовах;

сфера і об'єкти управління – визначають складові процесу управління, що характеризуються певними видами професійної діяльності (виробничі функції), до яких готується фахівець;

декомпозиція видів професійної діяльності – визначає компетентності, що мають бути закладені у зміст освітньої програми;

компетентності різних кваліфікаційних рівнів, адекватних відповідним освітнім рівням, сформульовані у термінах результатів навчання - визначають рівень загальної, загально-професійної та спеціалізовано-професійної підготовки фахівців відповідного освітнього рівня.

Зміст освітніх програм повинен забезпечувати здобувачам формування як загальних (ключових) компетентностей, що є необхідними для самореалізації, активної громадянської позиції, соціальної злагоди і здатності до працевлаштування у суспільстві так і професійних компетентностей.

Основними принципами формування освітніх програм є:

системність і сумісність освітніх програм з міжнародними класифікаціями та стандартами вищої освіти;

науковість і нерозривність процесів навчання, науково-дослідницької роботи і практики управління;

інноваційність, побудова освітніх програм на компетентнісній основі і, як результат, діагностичність результатів навчання;

визнання якісної практичної підготовки здобувачів необхідною умовою здобуття освітніх рівнів вищої освіти;

актуальність і відповідність потребам і вимогам ринку праці та застосовуваність для різних форм навчання.

Основне завдання освітньо-професійної програми магістерської підготовки полягає в тому, що поряд з певною фундаментальною підготовкою дати здобувачам можливість опанувати поглибленими професійними знаннями та прикладними навичками і вміннями для інноваційної діяльності.

Програмні професійні компетентності підготовки магістра спеціалізації "Управління пожежною безпекою" сформовано на основі аналізу структури та переліку предметів його професійної діяльності й сукупності професійних обов'язків, які він виконує на первинній посаді за відповідною кваліфікаційною характеристикою.

Програмні спеціалізовано-професійні компетентності:

здатність розуміти особливості державного управління в Україні, категорії, методологію підходів в організації державної влади;
розуміти природу управлінської роботи й процесів управління у сфері цивільного захисту;
здатність формулювати особисту думку та доказово представити точку зору щодо управлінських дій на певній території;
здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички у тактичній підготовці особового складу;
уміти організувати й керувати діяльністю підрозділів, які виконують заходи щодо запобігання і реагування на пожежі;
здатність організувати моніторинг пожежної обстановки й аналізувати її результати, становити короткострокові й довгострокові прогнози виникнення пожеж;
бути готовим застосовувати методи прийняття рішень в умовах ризику;
здатність розуміти та аналізувати у загальнодержавному вимірі сутність і зміст кадрової політики та систему управління нею;
здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички у професійній діяльності.

На підставі вищезазначеного переліку компетентностей формується обов'язковий зміст навчання циклу професійної підготовки.

Для забезпечення формування компетентностей щодо ефективного функціонування суб'єктів і об'єктів управління в обов'язковій частині навчального плану підготовки фахівців спеціальності "Пожежна безпека", спеціалізації "Управління пожежною безпекою" можуть бути запропоновані такі дисципліни: Психологія управлінської діяльності (3 кредити), Системний аналіз і теорія прийняття рішень (3 кредити), Системи забезпечення пожежної безпеки об'єктів (7,5 кредитів), Пожежна безпека об'єктів підвищеної небезпеки (5 кредитів), Організація та управління пожежогасінням та рятувальними роботами (5 кредитів), Система державного управління та місцеве самоврядування (7 кредитів), Моніторинг надзвичайних ситуацій і теорія ризиків (6,5 кредитів), Кадрова політика та організаційно-правові аспекти роботи з персоналом (3 кредити), Економіка цивільного захисту (4 кредити), Державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту (5,5 кредитів) тощо. На нашу думку, саме ці навчальні дисципліни (і їх модулі) забезпечують належну підготовку магістрів спеціальності "Пожежна безпека", спеціалізації "Управління пожежною безпекою".

Висновки. Таким чином, для визначення змісту освітньої програми запропонована логічна схема використання положень нормативних документів: Національна рамка кваліфікацій – Закон України "Про вищу освіту" – узагальнений опис кваліфікації – сфера і об'єкти управління – види професійної діяльності – перелік професійних і загальних компетентностей. Сформульовано принципи формування освітніх програм вищої освіти. На підставі аналізу всіх процесів, сфер і об'єктів управління для магістра управління пожежною безпекою, запропоновано перелік спеціалізовано-професійних програмних компетентностей, які орієнтуються як на вимоги роботодавців так і очікування самих здобувачів.

Література:

1. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП "НВЦ "Пріоритети", 2014. – 120 с. – Бібліотека ІВО НАПН України. – Режим доступу: <http://www.ihed.org.ua/ua/resursy/biblioteka.html>.
2. Рашкевич Ю. М. Компетентнісний підхід у побудові освітніх програм [Електронний ресурс] / Ю. М. Рашкевич «Матеріали Національної команди експертів, проекту ЄС НЕО в Україні». – Режим доступу: erasmusplus.org.ua/.